

ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΑΤΟΣ
2023-2024

ΘΕΜΑ: Τα άνθη του κακού

Υπόθεμα ομάδας: ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

ΣΧΟΛΕΙΟ: 6^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς

Ευγενής συμμετοχή των μαθητριών Θ. Ζ., Α. Ζ., Ε. Α.

Η βία και ο εκφοβισμός στις μέρες μας είναι ένα ανησυχητικό φαινόμενο που ολοένα και αυξάνεται. Είναι ένα παγκόσμιο γεγονός που δεν παρατηρείται μόνο σε πιο χαμηλού επιπέδου χώρες, αλλά και σε μεγάλες αναπτυσσόμενες σε όλα τα επίπεδα χώρες.

Η βία ως κοινωνικό φαινόμενο, είναι η πιο παράλογη, η πιο ασύνητη, η πιο άγונה και η πιο επικίνδυνη μορφή επιθετικότητας. Στην ουσία η βία είναι η συλλογική μορφή της ατομικής επιθετικότητας, που παίρνει συχνά τεράστιες διαστάσεις όταν εκδηλώνεται με

μαζικά κινήματα και προκαλεί ομαδικά εγκλήματα, κοινωνικές αναταραχές και πολέμους. Η βία δεν είναι φαινόμενο σύγχρονο. Αντίθετα η ανθρώπινη ιστορία συνοδεύεται από την παρουσία της γιατί ο τρόμος, οι ληστείες, το έγκλημα και οι βιαιότητες είναι φαινόμενα καθολικά και διαχρονικά.

Την βία και τον εκφοβισμό μπορεί να την συναντήσουμε σε πολλές μορφές, στην σωματική, στην σεξουαλική, στην ψυχολογική, στην οικονομική, στην λεκτική και σε πολλές άλλες. Επίσης μπορούμε να την κατηγοριοποιούσαμε σε σχολική, σε ενδοοικογενειακή, σε διαδικτυακή ακόμα και σε εργασιακή. Στις μέρες μας σύνηθες είναι το φαινόμενο της γυναικείας βίας και εκφοβισμού, που συγκαταλέγεται στην σεξιστική βία.

Η βία χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια κατάσταση κατά την οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη και επαναλαμβανόμενη βία και συμπεριφορά με σκοπό την επιβολή, την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου. Αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και εμπεριέχει ανισότητα και παράγεται προς τα θύματα που φαίνονται να δείχνουν πιο αδύναμα, είτε σωματικά είτε ψυχολογικά.

Η σχολική βία είναι το φαινόμενο που απασχολεί πολύ τους εφήβους και τους γονείς. Οι αιτίες του φαινομένου είναι πολλές και αυξάνονται συνεχώς. Την εποχή της

παγκοσμιοποίησης το μονοπολιτισμικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει αντικατασταθεί πλέον από ένα πολυπολιτισμικό και ποικιλόμορφο σύστημα στο οποίο η χώρα μας φαίνεται να προσαρμόζεται αργά. Οι οικονομικές ανισότητες και η οικονομική κρίση που σπρώχνει στο περιθώριο της εκπαίδευσης και της σχολικής κοινότητας όλο και περισσότερα νέα παιδιά, οι καινούργιες μορφές ψυχαγωγίας των παιδιών, ο έκδηλος ρατσισμός, η έλλειψη του απαραίτητου χρόνου των γονέων και τα λάθος

πρότυπα για τα παιδιά είναι κάποιες αιτίες που ευνοούν παραβατικές συμπεριφορές και δημιουργούν αυτό το μεγάλο πρόβλημα στα σχολεία.

Το φαινόμενο της σχολικής βίας εκδηλώνεται σε διάφορες μορφές, οι οποίες αναλόγως την κατάσταση χωρίζονται σε άμεσες όπου υπάρχει επαφή και σε έμμεσες όπου δεν υπάρχει επαφή. Επιπλέον υπάρχουν διάφορες κατηγορίες όπως:

- **Σωματική βία με άμεση επαφή** όπως σπρώξιμο, σκούνημα χειροδικία.
- **Λεκτική βία** με απειλές, ειρωνεία και κοροϊδία καθώς και διάδοση ψευδούς φήμης.
- **Συναισθηματική βία** με κοινωνική απομόνωση ή αγνόηση του ατόμου.
- **Ηλεκτρονική βία** μέσω mail και μέσων δικτύωσης, χρήση κάμερας με σκοπό την απειλή και την ταπείνωση.
- **Σεξουαλική βία** με ανεπιθύμητο άγγιγμα και άσεμνες χειρονομίες, προσβλητικά μηνύματα.

Τα παιδιά που πέφτουν συνήθως θύματα βίας και εκφοβισμού είναι ήσυχα, ευαίσθητα, εσωστρεφή, μοναχικά, ανασφαλή, με χαμηλή αυτοπεποίθηση και πολλές φορές σωματικά αδύναμα. Είναι παιδιά φοβισμένα με παθητική στάση απέναντι στην βία που δύσκολα υπερασπίζονται τον εαυτό τους. Ωστόσο ακόμα και τα

χαρισματικά παιδιά γίνονται συχνά θύματα, καθώς και παιδιά με νοητικές και μαθησιακές δυσκολίες.

Αυτά τα αδύναμα παιδιά που δεν μπορούν να υπερασπιστούν και να προστατέψουν τον εαυτό τους νιώθουν ανασφάλεια, άγχος, φόβο, απόγνωση, απομόνωση και παρουσιάζουν τάσεις φυγής. Αισθάνονται ότι απειλούνται, τρομάζουν παρουσιάζουν σχολική άρνηση και συμπτώματα σχολικής φοβίας καθώς και διάφορες συναισθηματικές δυσκολίες. Μπορεί να γίνουν επιθετικά και νευρικά και να γίνουν τα ίδια θύτες σε μικρότερα άτομα.

Τα παιδιά που ασκούν βία είναι συνήθως άτομα από το κοινό σχολικό περιβάλλον. Φαίνονται σκληροί και δυνατοί, με ανάγκη να καταπιέζουν και να υπερισχύουν στους άλλους, ενώ είναι καλοί στο να μιλούν και να πείθουν. Συχνά είναι ευξάπτοι και παρορμητικοί, επιθετικοί με έντονη ανάγκη για υπεροχή. Έχουν υψηλή αυτοεκτίμηση για τον εαυτό τους και υπερασπίζονται αυτή τους την θέση. Είναι επιρρεπή σε παραβίαση κανόνων και σε αντικοινωνικές συμπεριφορές. Τους αρέσει να δείχνουν τη δύναμη τους, όπου κι όπως μπορούν, και έτσι νιώθουν ότι έχουν τον έλεγχο των καταστάσεων. Τέλος, και οι θύτες αποκρύπτουν την άσκηση εκφοβισμού, είτε επειδή δεν νιώθουν ότι η συμπεριφορά τους δεν είναι σωστή, είτε επειδή δεν θέλουν να βρεθούν αντιμέτωποι τις αρνητικές συνέπειες που έχει η στάση τους.

Μία ακόμα σημαντική μορφή βίας και εκφοβισμού είναι η ενδοοικογενειακή. Η βία αυτή δημιουργεί πολλές φορές μεταξύ συζύγων, οι επιθέσεις εφήβων προς τους γονείς, η κακοποίηση και εκμετάλλευση ανηλίκων ή των ηλικιωμένων μελών της οικογένειας. Η ενδοοικογενειακή βία περιλαμβάνει επίσης πέραν της προσβολής της προσωπικότητας του θύματος, μια σειρά αδικημάτων που θεωρούνται παράνομες και διώκονται από τον νόμο.

Οι παράγοντες που σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία είναι το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των μελών της οικογένειας, οι οικονομικές δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζει η οικογένεια, οι υψηλές απαιτήσεις και ο αχνώδης τρόπος ζωής. Ένας ακόμα

καθοριστικός παράγοντας είναι τι βιώματα έχει ένας ενήλικας ως παιδί. Εάν έχει υποστεί βία παλαιότερα, ασυνείδητα μεταφέρεται και στην ενήλικη ζωή του.

Η ενδοοικογενειακή βία δεν αποτελεί ιδιωτική υπόθεση, αλλά είναι ποινικό αδίκημα. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο παρέχει αυξημένη προστασία σε όλα τα μέλη της οικογένειας, σε πλαίσιο γάμου ή συγκατοίκησης, εξασφαλίζοντας σε όλους το δικαίωμα σε μια συμβίωση, που σέβεται την αυτοδιάθεση, την ελευθερία και την αξιοπρέπεια τους. Τα περιστατικά οικογενειακής βίας διώκονται αυτεπάγγελτα και σε περίπτωση καταγγελίας, η αστυνομία υποχρεούται να μεταβεί και να συλλάβει τον δράστη. Το πιο σημαντικό όμως είναι τα ίδια τα θύματα να υπερβούν τον φόβο τους και να καταγγείλουν τα όσα υφίστανται.

Η βία είναι τις περισσότερες φορές καθηλωτική, μην επιτρέποντας στα άτομα που την υφίστανται να εντοπίσουν και να εφαρμόσουν κατάλληλους τρόπους επίλυσης. Για τον λόγο αυτό είναι βασικό πάνω από όλα να ακουστούν με προσοχή και κυρίως χωρίς επικριτική διάθεση για να βοηθηθούν στη συνειδητοποίηση των συμβάντων και στη συνέχεια να ενημερωθούν για τις επιλογές και τα δικαιώματά τους.

Η ίδια η κοινωνία και οι φορείς πρέπει να συμβάλουν στην καταπολέμηση του φαινομένου. Πρέπει να σταθούν αρωγοί στην προσπάθεια, στην δράση και στην πρόληψη. Με την αναβάθμιση και την ανάπτυξη προγραμμάτων που προάγουν την ψυχική υγεία. Με την άμεση στήριξη των προσβεβλημένων σε επεισόδια βίας και την οργάνωση παρεμβάσεων. Με την συνεχόμενη αξιολόγηση και τον επανασχεδιασμό για να γίνουν βελτιωτικές κινήσεις.

Η βία λοιπόν είτε ως ανεπιθύμητο-παθολογικό στοιχείο που πρέπει να εξοστρακιστεί από την κοινωνία, είτε ως εργαλείο, είτε ως διαμορφωτής της κοινωνίας, είναι μέρος της ζωής μας. Το αυτονόητο και το συνεχές της ύπαρξής της, οι συνέπειές της σε όλα τα επίπεδα της καθημερινότητας και της μελλοντικής πραγματικότητας και οι δυσκολίες γύρω από την ανεύρεση ενός κοινά αποδεκτού ορισμού, την καθιστούν συνεχές αντικείμενο κοινωνικής μελέτης και διερεύνησης -από τον άνθρωπο για τον άνθρωπο.

Παράγοντες που προκαλούν βία και εκφοβισμό

Όπως γνωρίζουμε, οι μορφές βίας μπορούν να καταταχθούν σε τρεις βασικές κατηγορίες: την λεκτική, την σωματική, και την ψυχολογική. Έχοντας

7

ως βάση τα χαρακτηριστικά αυτά, τα είδη βίας που μπορεί κάποιος να συναντήσει αποτελούν μια μεγάλη λίστα:

- Ενδοοικογενειακή βία
- Ενδοσχολική βία
- Θρησκευτική βία
- Κοινωνική βία
- Οικονομική βία
- Εγκληματικότητα
- Πολιτική βία
- Διεθνής τρομοκρατία
- Βία στα γήπεδα
- Ρατσιστική βία

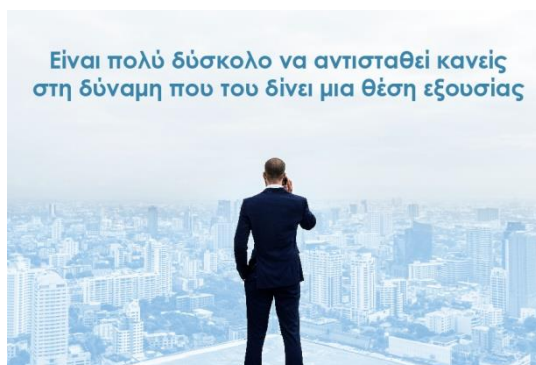
Και πολλά άλλα, τα οποία θα αναφερθούν αναλυτικότερα πιο κάτω.

Ποια είναι η αίτια της ύπαρξής της όμως; Μπορεί να δικαιολογηθεί; Πόσοι παράγοντες την επηρεάζουν; Ποιοι είναι οι παράγοντες που την επηρεάζουν; Τι αποτελέσματα έχει;

Η βία και ο εκφοβισμός έχουν πάρα πολλά κίνητρα, και το καθένα οδηγεί και σε διαφορετικό είδος. Φυσικά, μπορεί να γίνει και ένας συνδυασμός, ο οποίος θα φέρει ως αποτέλεσμα παραπάνω από μια κατηγορία.

Κάποιοι παράγοντες οι οποίοι οδηγούν στη βία και τον εκφοβισμό είναι:

- ❖ Το ενδιαφέρον του κόσμου για το **οικονομικό κέρδος**. Ο άνθρωπος από τη φύση του πάντα είχε την επιθυμία να κερδίζει, και στην σημερινή εποχή ο στόχος του καθενός έγινε η απόκτηση μεγάλων χρηματικών ποσών. Κάποιες φορές δυστυχώς, το όνειρο

αυτό μετατρέπεται σε εμμονή, σε σημείο που ρισκάρει τα πάντα μόνο και μόνο για να εκπληρώσει αυτή την επιθυμία. Για παράδειγμα, κάποιος θα μπορούσε να ξεκινήσει να τρομοκρατεί κόσμο, να κλέβει, να σκοτώνει ξένους, ή και συγγενείς, να παίρνει μέρος σε παράνομες δουλειές, να βλάπτει τον ίδιο του τον εαυτό, ή απλώς να χειρίζεται τον κόσμο. Φυσικά αν στο τέλος το αποτέλεσμα που θα έχει δεν το βρει ικανοποιητικό, η κατάσταση θα επιδεινωθεί και θα χειροτερέψει, μέχρι να φτάσει στην απόλυτη καταστροφή.

- ❖ **Διαφωνίες, διαμάχες, λανθασμένες αποφάσεις, κατακτητικές διαθέσεις και ενέργειες κρατών.** Το συγκεκριμένο θέμα αποτελεί πολύ σημαντικό για την διαμόρφωση ολόκληρης της κοινωνίας, τον τρόπο και τις συνθήκες ζωής της. Μια παρεξήγηση ή αντίθετη άποψη ανάμεσα σε δυο ή παραπάνω χώρες, εύκολα μπορεί να διακόψει τις σχέσεις μεταξύ τους. Κάποιες συμφωνίες και συνθήκες ίσως να ακυρωθούν, κάποια προϊόντα να σταματήσουν να είναι διαθέσιμα, να ξεκινήσουν προπαγάνδες, απειλητικές συμπεριφορές, δυσφημίσεις...

Οι λανθασμένες αποφάσεις κυβερνητών των κρατών, δεν ευθύνονται μόνο για τις διαφωνίες που προαναφέρθηκαν, αλλά και για την λειτουργία της ίδιας της χώρας/πολιτείας. Κατ αρχήν, πρώτη και βασική αιτία είναι το πολίτευμα που κυριαρχεί, και η νομοθεσία που τηρείται. Ανάλογα την σκληρότητα, ή την ισότητα που υπάρχει, ένας άνθρωπος μπορεί να λάβει δικαιολογημένα βίαιες ενέργειες, να υποστεί μεγάλο κακό, ή να του δοθεί ποινή πολύ σκληρότερη από αυτή που θα του άξιζε πραγματικά. Ο λαός κατά μεγάλη πιθανότητα θα ζει δυστυχημένος, θα νιώθει αδικημένος, που κάποια στιγμή θα οδηγήσει σε αντίσταση, επανάσταση, θα ξεσπάσει και τότε τα πάντα θα καταστραφούν. Το ίδιο αποτέλεσμα θα είχαν και οι επεκτατικές διαθέσεις και ενέργειες των κρατών.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες, οδηγούν σε ένα κοινό, καταστροφικό, ακραίο, ψυχοφθόρο αποτέλεσμα. Τον πόλεμο, ο οποίος αποτελεί την χειρότερη εξέλιξη των γεγονότων.

- ❖ **Η ζωή σε υποανάπτυκτες περιοχές, φτώχεια.**

Συνήθως, ο κόσμος ο οποίος ζει σε περιοχές τριτοκοσμικές, υποφέρει από πολλών ειδών ελλείψεις. Άνθρωποι αμόρφωτοι, με οικονομικές δυσκολίες, αρκετές

φορές για να επιβιώσουν καταφεύγουν στον εκφοβισμό και την βία. Κύριοι λόγοι που τους οδηγούν στο αποτέλεσμα αυτό, είναι το εκδικητικό πνεύμα τους, η άγνοιά τους πως οι ενέργειές τους αυτές είναι παράνομες, η απόγνωση και η απελπισία που νιώθουν, η ανάγκη τους να βρουν προμήθειες ώστε να επιβιώσουν, και πολλά άλλα.

- ❖ **Η ανεργία.** Ο κάθε άνθρωπος χρειάζεται μια δουλειά για να μπορέσει να εξασφαλίσει μια καλή και υγιή ζωή. Μέσω του επαγγέλματός του αποκτά τον μισθό που του αρμόζει, και συμφώνησε να παίρνει. Αν κάποιος λοιπόν, δεν έχει το προνόμιο της εργασίας, ακόμα και μετά από πολλές προσπάθειες δεν καταφέρει να βρει δουλειά, κάποια στιγμή δεν θα μπορεί να συντηρήσει ούτε τον εαυτό του, ούτε την οικογένειά του (αν έχει). Έτσι, ως αποτέλεσμα, μπορεί κάποια στιγμή είτε να ξεσπάσει στους γύρω του, ή τον εαυτό του, είτε να ακολουθήσει κάποιο παράνομο επάγγελμα. Το γεγονός αυτό θα τον οδηγήσει στη φθορά, μέχρι που κάποια στιγμή θα χρειαστεί να υποστεί τις συνέπειες των κακών πράξεών του. Το κίνητρό του δεν είναι σημαντικό σε τέτοιες περιπτώσεις.
- ❖ **Η ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται κάποιος.** Όταν ένας άνθρωπος νιώθει αρνητικά συναισθήματα όπως άγχος, ανασφάλεια, αδιαφορία, χρειάζεται να βρει ένα τρόπο να εκτονωθεί, να ξεπεράσει τις δυσκολίες που τον ενοχλούν και να νιώσει καλύτερα. Ο καθένας μπορεί να έχει διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων του. Κάποιον μπορεί να τον βοηθάει να πλέκει, να ζωγραφίζει, να γράφει, να φωτογραφίζει, ή να πηγαίνει σε ψυχολόγο, ακόμα και να παίρνει χάπια ειδικά για την περίπτωση. Δυστυχώς, πολλά άτομα μπορεί να καταφύγουν σε βλαβερούς τρόπους εκτόνωσης του θυμού τους, όπως το τσιγάρο, τη λεκτική βία, τα ναρκωτικά, την ζωγραφική τύπου γκράφιτι, το κλέψιμο, τη σωματική βία. Συνήθως, για να καταφύγει κάποιος σε τέτοιου είδους αντιμετώπιση των συναισθημάτων τους, έχουν σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα και δεν ενδιαφέρονται για το κόστος των πράξεών τους, είτε θέλουν επίτηδες να προκαλέσουν κακό στον εαυτό τους, μπορεί να μην είχαν τα χρήματα για να επισκεπτούν κάποιον ψυχολόγο ή να πάρουν φάρμακα, ή απλώς να μην ενδιαφέρονται για το μέσο που θα τους ικανοποιήσει, είτε να βρίσκουν όντως θετικό αποτέλεσμα και να ικανοποιούνται από τις επιλογές αυτές. Σημαντικό ρόλο σε αυτό παίζει και το κίνητρο που έχει ο καθένας. Μπορεί ας πούμε, σκοπός κάποιου να ήταν η επίδειξη των δυνατοτήτων του, ο ανταγωνισμός ανάμεσα σε δύο ή παραπάνω άτομα. Μπορεί κάποιος να είναι απλώς παρορμητικός, ή να έχει αυξημένη πίεση-στρες. Άλλες φορές,

όταν τα συναισθήματα αφορούν την εικόνα που έχει ένας στην κοινωνία, αν είναι δημοφιλής ή όχι, αν έχει πολλούς φίλους, αν τον εκτιμούν και τον σέβονται, ή τον χλευάζουν και δεν τον παίρνουν στα σοβαρά, μπορεί να τον οδηγήσουν στο να κάνει κάτι ακραίο και επικίνδυνο για να “φανεί”. Η ανάγκη πρόκλησης προσοχής και θαυμασμού, αισθήματα κατωτερότητας και χαμηλής αυτοεκτίμησης, είναι που πρέπει να κατηγορηθούν εδώ.

❖ **Η κρίση του θεσμού της οικογένειας.**

Ο τρόπος που λειτουργεί μια οικογένεια, δεν εξαρτάται από κανέναν παρά τους γονείς/κηδεμόνες. Αυτοί καθορίζουν τους “κανόνες” του σπιτιού, σε τι περιβάλλον θα μεγαλώσουν τα παιδιά τους, ποια προνόμια θα έχουν, τι μόρφωση θα λάβουν. Από αυτούς εξαρτάται η υγεία, ψυχολογική και σωματική των ανηλίκων τέκνων τους. Πρέπει να τα διαμορφώσουν σωστά και δίκαια, να βρίσκονται δίπλα τους όταν

χρειάζονται βοήθεια κι όταν πάλι δεν την χρειάζονται, να παίζουν μαζί τους, να τα βοηθάνε όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα, να τα παρηγορούν όταν είναι στεναχωρημένα, να χαίρονται όταν είναι χαρούμενα κι αυτά, να τα μαλώνουν για τα λάθη τους και να τα επιβραβεύουν όταν κάνουν κάτι καλό. Στο μέλλον, όταν τα παιδιά έχουν πια ενηλικιωθεί, καταλαβαίνουμε πως κατά κάποιο τρόπο αντικατοπτρίζουν την συμπεριφορά των κηδεμόνων τους. Έτσι φαίνεται πόση πολλή σημασία έχει ο τρόπος που οι γονείς μόρφωσαν τα παιδιά τους. Αν λοιπόν, υπάρξουν προβλήματα στην ανατροφή των παιδιών, θα κλονίσουν σημαντικά το μέλλον τους. Για παράδειγμα, αν το περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσαν ήταν τοξικό και σκληρό, θα φανεί πόσο πολύ επίδραση είχε, από την μελλοντική συμπεριφορά των ανηλίκων. Είτε θα είναι καλύτερη, λόγω της επιθυμίας τους να μην συμβεί το ίδιο σε επόμενες γενιές, είτε θα είναι ίδια, ίσως και χειρότερη. Μπορεί να έμαθαν από μικρά πως η βία είναι η λύση, η ακατάλληλη φρασεολογία έχει αποτέλεσμα, σημαντικότερο από όλα είναι η υλοποίηση των επιθυμιών μας, ανεξαρτήτως του οτιδήποτε άλλου, όπως δικαιώματα, κανόνες, τρόποι καλής συμπεριφοράς, θεσμούς. Η λανθασμένη ανατροφή των παιδιών, η καταπίεση που προέρχεται απ' την οικογένεια, η προώθηση κακόβουλων μέσων για την υλοποίηση στόχων, όλα αυτά θα καθρεφτιστούν πάνω στο παιδί. Θα του δημιουργηθούν ψυχολογικά τραύματα, θα το δυσκολέψουν αρκετά στην υπόλοιπη ζωή του, θα το στοιχειώνουν μέχρι και την τελευταία του μέρα, διότι κάποια στιγμή θα

μάθει πως αυτό που οι κηδεμόνες του το παρουσίαζαν ως σωστό, καλό και αποτελεσματικό, είναι στη πραγματικότητα λάθος, τοξικό, επικίνδυνο, παράνομο, απαίσιο. Όλη του η “χαρούμενη και ευτυχισμένη” ζωή, θα του αποδειχθεί πως ήταν ένα φτηνό ψέμα για να μην δημιουργηθούν αντιδράσεις.

- ❖ **Το σχολείο/σχολική καταπίεση/ενδοσχολική βία.** Το σχολείο είναι το περιβάλλον στο οποίο ο άνθρωπος μαθαίνει τις βασικές γνώσεις που χρειάζονται όλοι για να μπορέσουν να ενταχθούν στην κοινωνία. Όσο ωφέλιμο

και να είναι όμως, υπάρχουν φορές που μπορεί να οδηγήσει και σε κάποια αρνητικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, η καταπίεση που δέχονται πολλές φορές οι μαθητές από τον μεγάλο αριθμό ύλης, ή την ανάρμοστη συμπεριφορά καθηγητών, είναι ένα φαινόμενο που προκαλεί συχνά αντιδράσεις και αλλαγές στα παιδιά. Παραδείγματος χάριν, το στρες και το άγχος θα είναι περισσότερο, η διάθεση τους θα είναι πιο δυσάρεστη, θλιβερή, θα υπάρξουν αλλαγές στις μαθησιακές επιδόσεις τους, μέχρι και η υγεία τους θα χειροτερέψει, καθώς κάποιοι δεν θα έχουν τον απαιτούμενο χρόνο για να φάνε, να κοιμηθούν, να χαλαρώσουν, να ξεσκάσουν, να εκτονωθούν. Όσο για την ενδοσχολική βία, καταφέρνει και διπλασιάζει τα προβλήματα τα οποία ήδη αντιμετωπίζουν, ή δημιουργεί καινούρια. Όποιος δέχεται το γνωστό μπουλινγκ στο σχολείο, θα παρουσιάσει αποτελέσματα παρόμοια με αυτά που προαναφέρθηκαν. Μαζί με το άγχος και τη πίεση που υπάρχει ήδη από το σχολείο, προστίθενται ο φόβος, η ανασφάλεια, η απομόνωση, η ατημέλεια του εαυτού τους, η χαμηλότερη επίδοση στο σχολείο, η κατάθλιψη. Ενδοσχολική βία δεν είναι μόνο ότι αφορά σωματική επαφή. Απειλές, παρατσούκλια, βρισιές, γενικότερα η λεκτική βία είναι ένας τρόπος με τον οποίο μπορεί κάποιος να βλάψει ένα άτομο, ψυχολογικά αλλά έμμεσα και σωματικά.

- ❖ **Η προβολή σκηνών βίας από τα Μ.Μ.Ε.** Ο περισσότερος κόσμος, χρησιμοποιεί τα Μ.Μ.Ε. ώστε να μαθαίνει για το τι συμβαίνει στον κόσμο γύρω του, είτε ηλεκτρονικά, είτε μέσω κάποιου άλλου τρόπου όπως με εφημερίδες. Μέσα στα συμβάντα που αναφέρονται, υπάρχει πάντα και κάποιο δυσάρεστο γεγονός. Άλλες φορές μπορεί να είναι κάποιος φόνος,

άλλες φορές κάποιος βιασμός, και η λίστα συνεχίζεται. Μάλιστα, τα γεγονότα αυτά μπορεί κάποιες φορές να προβάλλονται κάπως πιο υπερβολικά από όσο είναι στην πραγματικότητα, ή να δίνονται πληροφορίες που θεωρούνται μακάβριες και τρομακτικές σε κάποιους. Μέσα στον μεγάλο πληθυσμό ατόμων που ενημερώνονται από τα Μ.Μ.Ε., υπάρχουν και παιδιά, ψυχολογικά ασταθείς άνθρωποι, κόσμος με ψυχιατρικά προβλήματα, ψυχοπαθείς. Όλος ο κόσμος, μα ειδικά αυτές οι κατηγορίες, μπορούν να επηρεαστούν σε μεγάλο βαθμό από τέτοιων ειδών ειδήσεις. Καθώς προβάλλονται εικόνες σκληρές για τον τρόπο ζωής του ανθρώπου, ανάλογα το πώς θα παρουσιαστούν, κάποιες φορές θα προσφέρουν κάτι καλό, άλλες φορές όμως μπορούν να οδηγήσουν σε κακές εξελίξεις, όπως να δώσουν έμπνευση σε κάποιον για να πράξει ένα έγκλημα, να του επηρεάσει την ψυχολογική κατάσταση, και να οδηγηθεί σε λανθασμένες ιδέες. Η έντονη παρουσίαση σκηνών βίας τα τελευταία χρόνια λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε πως έχει ανάμεικτα αποτελέσματα.

❖ Τα ψυχολογικά τραύματα, τραυματικές εμπειρίες.

Τις περισσότερες φορές που κάποιος αντιμετωπίζει ψυχολογικά τραύματα, προέρχονται από την άσκηση βίας σε αυτόν. Με λίγα λόγια, η ψυχολογική και φυσική κατάσταση κάποιου επηρεάζεται ριζικά από τις πράξεις κάποιου ή κάποιων άλλων, ακόμα κι από ένα

συμβάν στο οποίο απλώς έτυχε να συμμετέχει, να αφορά αυτόν ή κάποιο κοντινό του πρόσωπο, και ουτ' το καθεξής. Ως αποτέλεσμα, με την διαταραχή που περνά ένα άτομο λόγω μιας κατάστασης που το πλήγωσε πολύ, μπορεί να ξεκινήσει να μιμείται και να κάνει τα ίδια πράγματα που συνέβησαν σε αυτό, είτε να ξεσπάσει με επικίνδυνο τρόπο, με λίγα λόγια μπορεί να βρει τη βία ως λύση, είτε απέναντι σε άλλους, είτε απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό.

Από τη βίαιη εικόνα που χαράχθηκε στο μυαλό του, αν ο άνθρωπος που υπέστη ένα τραγικό συμβάν, κατάσταση, νέο δεν δεχτεί ειδική βοήθεια για να ξεπεράσει τα ψυχολογικά τραύματα που του δημιουργήθηκαν, δύσκολα θα καταφέρει να τα αντιμετωπίσει και να επανέλθει. Τα ψυχολογικά τραύματα δεν είναι τόσο απλά όπως οι πληγές. Αφορούν την ψυχολογική κατάσταση του κόσμου, άλλες φορές και την ψυχιατρική. Για αυτό και πολλές φορές ως αποτέλεσμα η διαφθορά αυτή οδηγεί και στην αυτοκτονία. Δεν αντέχουν να υποφέρουν το βάρος που τους δόθηκε, και ως καλύτερη

λύση βρίσκουν να το δώσουν ένα οριστικό τέλος στο “μαρτύριο” το οποίο ζούσαν.

- ❖ **Ο ρατσισμός.** Ο ρατσισμός, είναι ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα πάνω από αιώνες. Έχει να κάνει κυρίως με την εξωτερική εμφάνιση του κόσμου, και σχετίζεται με την καταγωγή του. Ο πιο γνωστός ρατσισμός είναι αυτός απέναντι στους μαύρους/έγχρωμους. Η απαίχθεια που νιώθουν κάποιοι άνθρωποι για άλλους με διαφορετική καταγωγή, συχνά εκφράζεται με αντιπάθεια, προσβολή, παρενόχληση, μπούλινγκ, μέχρι και σκληρές βίαιες ενέργειες. Παρόλο που τα τελευταία χρόνια η ποσότητα των ρατσιστών φαίνεται να έχει μειωθεί, συνεχίζουν να υπάρχουν περιστατικά που αφορούν αυτό το ζήτημα. Μεγάλη απήχηση είχε σε προηγούμενους αιώνες, όταν ακόμα οι άνθρωποι δεν ήταν τόσο εξελιγμένοι, και οι οριζόντες τους ήταν πιο μικροί. Τα πιο παλιά χρόνια, τα κριτήρια που χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι δεν ήταν και τόσο έμπιστα, δίκαια, σωστά. Αλλά καθώς όλοι λειτουργούσαν με τον ίδιο τρόπο, δεν μπορούσαν να το καταλάβουν. Έτσι δικαιολογείται πως στις νέες γενιές το φαινόμενο του ρατσισμού έχει ξεκινήσει να εξαφανίζεται.
- ❖ **Ο φανατισμός.** Ο φανατισμός είναι η έντονη εμμονή που νιώθει ένας άνθρωπος για κάτι το οποίο του αρέσει, τον ικανοποιεί, τον ευχαριστεί, σε υπερβολικό βαθμό. Του είναι τόσο σημαντική η εμμονή του, που μπορεί σε πολύ ακραία στάδια να σκοτώσει για αυτό. Όπως για παράδειγμα, η δολοφονία του Άλκη λόγω της αγαπημένης του ομάδας κάποιου αθλήματος. Δεν είναι η πρώτη φορά που συνέβη κάτι τέτοιο, και δεν θα είναι η τελευταία. Στα γήπεδα αθλημάτων και γενικά στα αθλήματα παρατηρούνται πολλοί φανατικοί, σε θρησκευτικά ζητήματα επίσης, αλλά φυσικά φανατικός μπορεί να είναι κάποιος και σε άλλα πράγματα, όπως στη μουσική, σε διάσημους, σε έργα τέχνης, μέχρι και σε αντικείμενα. Φανατισμός δεν είναι μόνο ο θαυμασμός, αλλά και η λατρεία του προσώπου ή αντικειμένου της επιλογής του καθενός. Σε κάποιο σημείο μπορεί να φανεί σαν η ζωή του φανατικού εξαρτάται από αυτό το ιδανικό που έχει στο μυαλό του, και να μην μπορεί να ζήσει χωρίς αυτό, το οποίο είναι ξεκάθαρα αφύσικο και άρρωστο

Τρόποι αντιμετώπισης της βίας και του εκφοβισμού

Αρχικά, σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να

ενημερώνουν τα παιδιά για τον σχολικό εκφοβισμό, να είναι κοντά στα παιδιά και να τα ενθαρρύνουν να μιλάνε για όσα τους προβληματίζουν. Είναι επίσης πολύ σημαντικό να βρίσκονται σε συνεχή επαγρύπνηση ώστε να μπορούν να εντοπίσουν και να διαχειριστούν τα επεισόδια σχολικού εκφοβισμού σε συνεργασία με τον σχολικό ψυχολόγο και τον διευθυντή του σχολείου.

Οι γονείς θα πρέπει να είναι διαθέσιμοι για τα παιδιά και να δημιουργούν κλίμα εμπιστοσύνης ώστε τα παιδιά να βρουν το θάρρος να μοιραστούν την εμπειρία τους. Συζητήσεις αναφορικά με τον σχολικό εκφοβισμό είναι βοηθητικές σε επίπεδο πρόληψης προκειμένου το παιδί να είναι ενημερωμένο και συνεπώς να νιώσει πιο άνετα να ανιχνεύσει τον εκφοβισμό και να αναφέρει το συμβάν. Το σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς τα περισσότερα επεισόδια σχολικού εκφοβισμού γίνονται κρυφά, χωρίς την παρουσία των δασκάλων, οπότε το παιδί πρέπει να μπορέσει να το αναφέρει ώστε μετά οι υπεύθυνοι του σχολείου να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα αντιμετώπισης.

Τέλος, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να μεταφέρουν στο παιδί αξίες όπως ο σεβασμός, η αγάπη, η αποδοχή, η αλληλεγγύη και να δρουν ως πρότυπα μίμησης ώστε το παιδί τους να συμπεριφέρεται στα άλλα παιδιά σύμφωνα με αυτές τις αξίες.

Σε κάθε περίπτωση το σχολείο πρέπει να αποφασίσει ότι θα ασχοληθεί με το θέμα. Κατ' αρχήν

χρειάζεται να διαμορφωθεί καλό σχολικό κλίμα και επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Καταλυτικός είναι ο ρόλος του διευθυντή, ο οποίος εμπνέει με το παράδειγμά του και εγγυάται τη σωστή λειτουργία του σχολείου. Ο διευθυντής θα πρέπει να βρίσκεται κοντά στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές και να ακούει συχνά τις απόψεις τους. Από την αρχή της σχολικής χρονιάς είναι ανάγκη να τεθούν ξεκάθαροι κανόνες και όρια και να υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση από το Σύλλογο Διδασκόντων. Οι κανόνες αυτοί θα προβλέπουν μεταξύ άλλων και βασικούς τρόπους διαχείρισης βίαιων συμπεριφορών. Κρίνεται σκόπιμο σε κάθε σχολική μονάδα να υπάρχουν εκπαιδευτικοί, οι οποίοι έχοντας λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση, θα λειτουργούν ως διαμεσολαβητές μεταξύ των μαθητών που έχουν εμπλακεί σε φαινόμενα βίας. Πρέπει να δημιουργηθεί μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών ένας διάυλος επικοινωνίας τέτοιος ώστε να μπορούν να συζητούν τα θέματα αυτά και να καταθέτουν τους προβληματισμούς τους.

Αν και όταν αντιληφθούμε, ότι ένα παιδί είναι θύμα εκφοβισμού και βίας από συμμαθητές του στο σχολείο, πρέπει να αποφύγουμε παρορμητικές αντιδράσεις και να αντιμετωπίσουμε όσο το δυνατόν πιο ψύχραιμα την κατάσταση.

Τι πρέπει να κάνουμε;

- -να συζητήσουμε αναλυτικά με το παιδί για τα γεγονότα και τις συμπεριφορές, που το ενοχλούν
- -να το διαβεβαιώσουμε ότι «δε φέρει καμία ευθύνη το ίδιο για ό,τι συνέβη»

- -να το ευχαριστήσουμε και να το επιβραβεύσουμε που είχε το θάρρος και μίλησε στους γονείς του για αυτό που του συνέβη
- -να του υπενθυμίσετε ότι είμαστε κοντά του, προκειμένου να το φροντίσουμε και να το διαφυλάξουμε από επόμενους κινδύνους
- -να του εμπνεύσουμε το αίσθημα, ότι μπορεί και πρέπει να αντιδράσει, να μη σιωπά, ώστε να εμποδίσει την επανάληψη τέτοιων συμπεριφορών
- -να προτείνουμε στο παιδί πρακτικούς τρόπους για την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων και {να συζητήσουμε μαζί του ή ακόμη κάνοντας και role playing προκειμένου να μπει στη διαδικασία να σκεφτεί και το ίδιο διάφορα σενάρια αντιμετώπισης μελλοντικά ανάλογων καταστάσεων
- -να ζητήσουμε τη συμβουλευτική καθοδήγηση από ειδικό ψυχικής υγείας, αν η κατάσταση κρίνεται εξαιρετικά κρίσιμη.

ΑΚΟΥΣΤΕ με προσοχή και σεβασμό αυτά που έχει να σας πει το παιδί σας, ή κάποιο άλλο παιδί για το παιδί σας. Αυτοέλεγχος :η δική σας ανησυχία δεν θα βοηθήσει το παιδί για αυτό είναι σημαντικό να προσπαθήσετε να διατηρήσετε την ηρεμία σας. Αφιερώστε χρόνο για να ακούσετε τα παιδιά σας. Κρατήστε μια σταθερή θέση και προσπαθήστε να πάρετε σημαντικές πληροφορίες. Εφαρμόστε βασικές δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας, δείχνοντας ενσυναίσθηση και κατανόηση, χωρίς να πιέζετε και να κατευθύνετε την συζήτηση.

Τι να προσέχουμε?

- **Να μην φωνάζετε και να μην κατηγορείτε το παιδί σας αλλά ακούστε το**
- **Είναι σημαντικό τα παιδιά να έχουν φίλιες καθώς μέσα από αυτές μπορεί να παίρνουν κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία και να τους παρέχει ασφάλεια**

- Μέσα από τη συζήτηση τα παιδιά επιζητούν την κατανόηση και την αναγνώριση των συναισθημάτων τους, για αυτό είναι απαραίτητο οι ενήλικες να προσπαθούμε να τους ακούμε περισσότερο

πηγές: <https://psychagogein.gr>

<https://tzeranis.gr>

<https://tzeranis.gr>

<https://docplayer.gr>